

บทความวิจัย

เรื่อง “บทบาทของตัวละครแมวในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่น : กรณีศึกษา วรรณกรรมแปลเรื่อง
แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน”

โดย

นายชิษณุชา แก้วถาวร

รหัสนักศึกษา 620510365

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของอักษรศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย	บทบาทของตัวละครแมวในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่น : กรณีศึกษา วรรณกรรมแปลเรื่องแมวกับนายโซโซและ ผู้หญิงสองคน
ผู้เขียน	นายชิษณุชา แก้วถาวร
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ ดร. สิริชญา คอนกรีต
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องบทบาทของตัวละครแมวในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นกรณีศึกษาวรรณกรรมแปลเรื่องแมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน เป็นการศึกษาวรรณกรรมแปลเรื่อง แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคนซึ่งเป็นผลงานของ ทานิชากิ จุนอิจิโร แปลโดย อรรถ บุนนาค วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทตัวละครแมว และกลวิธีการใช้แมวมาส่งเสริมสร้างสรรคดีในวรรณกรรมแปล

ผลการศึกษาพบว่าตัวละครแมวในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” อย่างลึกลับ มีบทบาทต่อตัวละครมนุษย์อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นบทในการเป็นเครื่องมือของตัวละครอื่น บทบาทในการเป็นผู้เยียวยา และบทบาทในการเปลี่ยนแปลงความคิดของตัวละครอื่น สะท้อนถึงประโยชน์ของสัตว์เลี้ยงในยามที่สังคมเริ่มเข้าสู่สังคมปลื้มกวีเวก สัตว์เลี้ยงจะกลายเป็นพื้นที่ปลอดภัยของมนุษย์ได้

จากการศึกษากลวิธีการใช้แมวมาส่งเสริมสร้างสรรคดีในนวนิยายแปลเรื่องญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女) ของ ทานิชากิ จุนอิจิโร พบว่าเป็นตัวละครแมวถูกวางบทให้เป็นขนวนของเรื่องทั้งหมด พร้อมไปกับการเป็นตัวละครที่ค่อย ๆ คลายปมของตัวละครอื่น ๆ ในเรื่อง ภายใต้การผูกปมแบบความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และความขัดแย้งภายในใจมนุษย์

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง “บทบาทของตัวละครแมวในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่น : กรณีศึกษาวรรณกรรมแปลเรื่องแมวกับนายโซโซะและผู้หญิงสองคน” เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 4501 122 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.สิริชญา คอนกรีตอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อนๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ศิษณูชา แก้วถาวร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามวิจัย	5
3. วัตถุประสงค์	5
4. สมมติฐานการวิจัย	6
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
6. การทบทวนวรรณกรรมและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	6
6.1 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแมวในวรรณกรรมญี่ปุ่น	6
6.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องแมวของคนญี่ปุ่น	7
6.3 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของแมว	8
7. ขอบเขตการศึกษา	9
8. วิธีการศึกษา	10
9. การนำเสนอผลงาน	10
10. ผลการศึกษา	11
10.1 วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร	11
10.1.1 วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร “โซโซ”	11
10.1.2 วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร “ชิโนโกะ”	12
10.1.3 วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร “ฟุคุโกะ”	13
10.1.4 วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร “โอะริน”	14
10.1.5 วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละครแมว “ลิลี่”	15
10.2 กลวิธีการแต่ง	21
10.2.1 การวางโครงเรื่อง	21
10.2.2 การสร้างตัวละคร	22

สารบัญ (ต่อ)

11. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	23
บรรณานุกรม	25

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีต ช่วงก่อนสงครามถึงระหว่างสงครามระบบครอบครัวของญี่ปุ่นนั้นเป็นแบบระบบ “อิเอะ” (家) เป็นคำภาษาญี่ปุ่นที่แปลว่า ครอบครัวหลัก ครัวเรือน และครอบครัว ซึ่งความหมายของครอบครัวในบริบทของอิเอะนั้นจะมีความหมายว่า การอาศัยอยู่ด้วยกันอย่างมีส่วนร่วม และมีการช่วยเหลือกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มีการสืบทอดกิจการของตระกูลให้กับลูกชายคนโตสืบทอดไป (ยุพา คลังสุวรรณ, 2539: 48-49) โดยระบบนี้จะมีสามีเป็นเสาหลักของครอบครัวเป็นผู้ที่มีสิทธิขาดในฐานะหัวหน้าครอบครัว ส่วนภรรยาจะมีหน้าที่ดูแลปรนนิบัติรับใช้สามีและบิดามารดาของสามี ตลอดจนทำงานบ้านเลี้ยงลูกทุกอย่าง สมกับได้ชื่อว่าเป็น “ผู้อยู่ในบ้าน” (家内) แต่ในปัจจุบัน ภาพลักษณ์ของครอบครัวที่กล่าวมาข้างต้นได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ภาพลักษณ์ของ “สามีผู้ยิ่งใหญ่” ที่มีสิทธิผูกขาดในการเป็นผู้นำในหลาย ๆ ด้านได้เริ่มหายไป ความเท่าเทียมทางเพศเริ่มมีมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกฎเกณฑ์ในบ้านหรือการศึกษา สามีที่มีเหตุผลยอมรับในความเห็นของบุตรและภรรยามีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนระบบ “อิเอะ” เริ่มหายไปจากสังคมปัจจุบัน เนื่องจากภรรยาสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้เท่าเทียมกับสามี ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ที่พบเห็นได้ทั่วไปอย่าง “สงครามระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้” ลูกสะใภ้ที่เริ่มมีความเห็นและจุดยืนของตัวเองทำให้เกิดความขัดแย้งกับแม่ของสามีเสมอ ด้วยเหตุนี้สามีจึงตกอยู่ในสภาพคนกลางที่ต้องรับการปะทะระหว่างภรรยา กับมารดาของตนเอง (annitoods, 2550) ซึ่งเมื่อลองสังเกตจะพบว่า มีวรรณกรรมญี่ปุ่นหลายที่มีเรื่องของแม่สามีกับลูกสะใภ้ปรากฏอยู่ด้วย ตัวอย่างเช่น “จำพราว” (不如歸) ของ โทคุโตะมิ เคนจิโร ที่แปลโดย อมราวดี ในปี พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่พรรณนาถึงชีวิตของคนญี่ปุ่นสมัยหนึ่งอย่างละเอียดและชัดเจน สอดแทรกประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นบางตอนที่สำคัญที่ส่งผลกับชีวิตตัวละครเอกในเรื่องที่มีปัญหาเรื่องการหย่าร้าง เมื่อได้ลองค้นคว้าและศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว แล้วทำให้ผู้วิจัยนึกถึงวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโชโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女) ที่มีความสอดคล้องกับประเด็นข้างต้น นอกจากนี้ความพิเศษของวรรณกรรมแปลเรื่องนี้ คือการใช้สัตว์เลี้ยงหน้าขน อย่างเจ้าลีสี่ แมวฝรั่งเศสขาวที่เป็นตัวละครและชนวนสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่องอย่างมาก

จากที่กล่าวไปข้างต้นว่าความพิเศษของวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโชโซและผู้หญิงสองคน” คือการใช้สัตว์อย่างแมวเป็นชนวนในการดำเนินเรื่อง ซึ่งเมื่อลองสังเกตแล้วจะพบว่าการใช้สัตว์เป็นตัวดำเนินเรื่องหรือการใช้สัตว์เป็นตัวแทนของมนุษย์ในวรรณกรรมนั้นได้มีมาอย่างยาวนานแล้ว ตัวอย่างเช่นนิทานอีสปที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก โดยมีอายุมากกว่า 2,000 ปี มีต้นกำเนิดมาจาก นักเล่านิทานชาวกรีกชื่อ “อีสป” (Aesop) ด้วยเนื้อหาของนิทานที่มีความสนุก เข้าใจง่าย อีกทั้งยังสอดแทรกข้อคิดคติสอนใจต่าง ๆ ทำให้นิทานอีสปเป็นที่นิยมของคนในสังคมทั้งในยุคสมัยที่อีสปยังมีชีวิตอยู่ และยังคงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน การเผยแพร่ของนิทานอีสปเริ่มต้นในลักษณะของ “วรรณกรรม

มุขปาฐะ” หรือการบอกเล่าแบบปากต่อปาก ไม่มีการจดบันทึกนิทานเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แม้จะมีตำนานที่กล่าวถึงความพยายามรวบรวมนิทานอีสปอยู่หลายตำนาน แต่ก็ไม่ใช่ที่แน่ชัดนักจนกระทั่งประมาณศตวรรษที่ 13-14 หรือ พุทธศตวรรษที่ 18-19 แมกซิมุส พลานูเดส (Maximus Planudes) นักพรตชาวกรีกได้แปลนิทานอีสปจากภาษาละตินเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้นิทานอีสปเริ่มแพร่หลายไปยังหลาย ๆ ประเทศ และมีการนำนิทานอีสปมาแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่า 250 ภาษาทั่วโลก รวมถึงภาษาไทยด้วย (นายอนันต์ ชูโชติ, 2561: 1) โดยนิทานอีสปส่วนใหญ่ตัวละครที่ดำเนินเรื่องมักจะเป็นสัตว์ ซึ่งวิธีการเล่าเรื่องจะเป็นการให้สัตว์ชนิดต่าง ๆ เป็นตัวแทนของมนุษย์ ตัวอย่างเช่น กระจ่างกับเต่า สุนัขจิ้งจอกกับอูฐ ฯลฯ นอกจากนี้นิทานอีสป อีกตัวอย่างที่มีลักษณะการเล่าเรื่องแบบที่กล่าวไปข้างต้นก็คือ “นิทานปัญจตันตระ” ของประเทศอินเดีย ปัญจตันตระ (Panchatantra) เป็นวรรณคดีนิทานที่มีต้นกำเนิดที่แคว้นแคชเมียร์ ประเทศอินเดีย ประพันธ์ด้วยภาษาสันสกฤต รวบรวมเป็นชุดนิทานเอกอมตะของโลก ประกอบไปด้วยนิทานทั้งหมด 5 เล่ม (อรจิรา อัจฉริยไพบูลย์, 2560: 1) ตัวอย่างนิทาน เช่น เรื่องของวัวกับราชสีห์ นกกระจาบบอนลิ่ง สมบัติของหนู นกเลือนาย ฯลฯ

จากย่อหน้าข้างต้นจะเห็นได้ว่า การใช้ตัวละครสัตว์เป็นตัวเอกในการดำเนินเรื่องนั้นมีอยู่ทั่วโลก ซึ่งญี่ปุ่นก็มีวรรณกรรมมุขปาฐะที่ใช้สัตว์เล่าเรื่องเช่นกัน ตัวอย่างเช่น เรื่องภูเขาคาจิคาจิ (Kachi Kachi Yama) ที่มีตัวละครเอกเป็นทานุกิกับกระจ่าง และเรื่องกาน้ำชาทานุกิบันบาคุซากามะที่มีตัวเอกเป็นทานุกิที่สามารถแปลงร่างเป็นมนุษย์ได้ตามความเชื่อของคนญี่ปุ่น สังเกตได้ว่า วรรณกรรมที่ผู้เขียนใช้สัตว์ในการเล่าเรื่องนั้นมักจะแฝงความหมายหรือสัญลักษณ์บางอย่างไว้เสมอ วรรณกรรมเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งที่มีการใช้สัญลักษณ์อย่างแพร่หลาย ตัวอย่างของวรรณกรรมที่ปรากฏการณ์ใช้สัญลักษณ์คือนิทาน ไม่ว่าจะ เป็นนิทานของต่างประเทศ ได้แก่ นิทานอีสปหรือนิทานของไทย ได้แก่ นิทานชาดก ดังความตอนหนึ่งในหนังสือ อิศปปกรณ์ : วรรณกรรมแปลจากตะวันตกยุคแรกของไทยที่ว่า “. . . [นิทานอีสป] มีกลวิธีการสอนที่คล้ายคลึงกับนิทานชาดกซึ่งคนไทยคุ้นเคย คำสอนซึ่งปรากฏอยู่ในเรื่องราวสอดแทรกอยู่ในวรรณกรรมผ่านบทบาทและเรื่องราวตัวละคร ซึ่งส่วนใหญ่กำหนดให้ตัวละครเป็นสัตว์ พืช ที่สามารถพูดได้ และกำหนดให้เป็นสัญลักษณ์ของนามธรรมต่าง ๆ ที่กล่าวถึงนั้น” (กรมศิลปากร, 2562: 2)

เพื่อที่จะมองเห็นถึงการวิเคราะห์บทบาทของแมวในวรรณกรรมญี่ปุ่นมากขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษาตัวอย่างบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับ “แมว” ในวรรณกรรมญี่ปุ่น ประกอบไปด้วย บทความวิจัย เรื่อง “วรรณกรรมญี่ปุ่นสะท้อนสังคม : กรณีศึกษา วรรณกรรมแปลเรื่อง แท็กซิมิแมว” ของ แพรรวนิต ศรีดี (2561) โดยแพรรวนิตได้วิเคราะห์ตัวละครแมวในเรื่องอย่างเจ้ามิโกะงามิว่า เป็นตัวละครที่มีบทบาททั้งในเชิงสัญลักษณ์ โดยมีโกะยามิมิมีลักษณะตรงตามแมวนำโชคหรือแมวกวักตามความเชื่อของคนญี่ปุ่น ที่ในเรื่องตั้งแต่มีโกะงามิเข้ามาในชีวิตของตัวละครเอก ชีวิตของตัวละครเองก็มีแนวโน้มที่ดีขึ้น นอกจากนี้มิโกะงามิยังมี

บทบาทในเชิงการปลอมประโลมมนุษย์ให้กับตัวละครต่าง ๆ ในเรื่องอีกด้วย และวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาคือเรื่องตัวละคร "แมว" ในวรรณกรรมของมียะสะวะ เค็นจิ ของศิริเกตุ ดิสโร (2551) โดยศิริเกตุได้วิเคราะห์ว่าตัวละครในแต่ละแมวในแต่ละเรื่องนั้นมีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกันคือ มีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่เหมือนกันในเรื่องของการต้องการให้เกิดความยุติธรรมในสังคม และมีเจตนาพร้อม มีทั้งตัวละครฝ่ายร้ายและฝ่ายดี ทำให้เห็นว่าตัวละครแมวไม่ได้มีแต่ฝ่ายดีเสมอไป เหมือนกับลักษณะสังคมที่มีทั้งคนดีและคนไม่ดีปะปนกัน

วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโชโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女) ผู้แต่งคือ ทานิชากิ จุนอิจิโร นักเขียนที่มีความโดดเด่นด้านวรรณกรรมที่เด่นชัดเรื่องพรรณนาโวหารจนทำให้เขาได้รับเสนอชื่อในการได้รับรางวัลโนเบลอยู่หลายครั้ง เขาเป็นนักเขียนที่ใช้ความหลงใหลในความงามของสตรีและประสบการณ์การจริงที่เกิดขึ้นกับตัวเขามารังสรรค์ผลงาน นอกจากนี้ เขายังเป็น “ทาสแมว” โดยแท้จริงขนาดที่เขาได้สตัฟฟ์ซากแมวตัวโปรดอย่างเจ้า “เปรุ” ให้อยู่กับเขาตลอดไป เจ้าเปรุได้เป็นต้นแบบให้กับเจ้า “ลิลี่” แมวที่เป็นชนวนในความสัมพันธ์ของคนถึงสามคนในเรื่อง “แมวกับนายโชโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女) วรรณกรรมเรื่องนี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากประสบการณ์ของ ทานิชากิเอง โดยในปี ค.ศ. 1915 เมื่อทานิชากิสมรสกับ วิชิกะวะ ชิโยโกะ อยู่แล้ว แต่เขากลับไปมีความสัมพันธ์กับน้องสาวของชิโยโกะ จึงทำให้เกิดปัญหาครอบครัวขึ้น ในช่วงนั้นเพื่อนสนิทที่เป็นนักเขียนเช่นเดียวกับทานิชากิ ชะโตฮะรุโอะ คอยให้คำปรึกษากับชิโยโกะ จนทำให้เกิดเป็นรักสามเส้า ทานิชากิจึงต้องเสียเพื่อนและหย่าขาดภรรยา ส่วนชิโยโกะและชะโตฮะรุโอะได้สมรสกันในที่สุด ว่ากันว่าแท้จริงแล้ว ทานิชากิเองนั้นแหละที่เป็นพ่อสื่อให้กับทั้งสองคน (ศิริวรรณ สิทธิกา, 2563: 1)

วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโชโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女) เป็นเรื่องราวของความสัมพันธ์ในครอบครัวอันวุ่นวายระหว่างโชโซกับชิโนโกะ (ภรรยาเก่า) และฟูคุโกะ (ภรรยาใหม่) รวมถึงยังมีปัญหาแม่สามีกับลูกสะใภ้เข้ามาทำให้ยุ่งเหยิงเข้าไปอีก ไม่เพียงแค่นั้น ยังมีแมวตัวเมียอย่างลิลี่เข้ามาเป็นชนวนให้เกิดเรื่องโดยที่มันเองก็ไม่รู้ตัว ตลอดทั้งเรื่องเจ้าลิลี่มักจะเป็นเหตุผลในเหตุการณ์ต่างๆ เสมอตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง ทำให้คิดว่าเจ้าสัตว์หน้าขนตัวเล็ก ๆ นี้จะเป็นกลายส่วนสำคัญที่ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปอย่างที่เราคาดไม่ถึง เริ่มตั้งแต่ต้นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของลิลี่ต่อตัวของโชโซเมื่อตอนที่ชิโนโกะส่งจดหมายถึงฟูคุโกะเพื่อขอลิลี่ไปเลี้ยงโดยมีเนื้อความว่า

เขา(โซโซ)พูดอยู่บ่อยว่า “ผมจะแยกทางกับคุณได้แต่แยกจากแม่วตัวนี้ไม่ได้เด็ดขาด” อีกทั้งไม่ว่ายามกินหรือยามนอน เขาก็ยังรักใคร่เอ็นดูลึลึงมากกว่าดิฉัน แต่แล้วเหตุใดจึงไม่ยอมบอกกันตามตรงว่า “ตัวผมเองนี่แหละไม่อยากแยกจากแม่ว” กลับป้ายสีว่าเป็นความต้องการของคุณเออละ คุณลองคิดหาเหตุผลนั้นดูสิคะ... (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 14)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ความรักที่โซโซนั้นมีให้เจ้าลึลึงดูเหมือนว่า จะมากพอที่เขาจะเลื่อมมันมากกว่าภรรยาเก่าของตนเอง ในส่วนของตัวละครภรรยาใหม่อย่างฟุคุโกะที่เดิมเป็นคนรักแม่วนั้น ลึลึงในมุมมองของเธอในช่วงแรกเป็นเพียงแม่วน่ารักน่าชังตัวหนึ่ง แต่เมื่อเธอกับโอเอริน (แม่ของนายโซโซ) เห็นช่องทางในการปั่นหัวชิโนโกะเพื่อไล่นางออกจากบ้าน ลึลึงก็เป็นหนึ่งในเครื่องมือในแผนการของเธอ ฟุคุโกะนึกขำว่าทำไมชิโนโกะถึงได้ริษยาแม่วตัวนี้นัก จนตนได้รับจดหมายจากชิโนโกะพร้อมกับเห็นพฤติกรรมของสามีเธอที่ปฏิบัติกับเจ้าลึลึงที่เกินหน้าเกินตาตน อย่างการที่นายโซโซให้ฟุคุโกะทำอาหารที่เธอไม่ชอบ แต่ตัวโซโซกลับกินเพียงชนิดเดียวที่เหลือจะให้เจ้าลึลึงกินซะส่วนใหญ่ เธอที่ได้เห็นแบบนี้ก็ทนไม่ไหว ประกาศลั่นว่า ยอมยกลึลึงให้กับชิโนโกะไปเสียเถอะ แล้วให้สามีเลือกระหว่างตนกับแม่ว โซโซตกใจ โลเลอยู่นาน จนสุดท้ายยอมยกลึลึงให้ชิโนโกะไปตัวละครสุดท้ายคือ ชิโนโกะ ที่ในตอนแรกตนเขียนจดหมายขอลึลึงไปนั้นเป็นแผนการของเธอ เธอรู้ว่าโซโซขาดลึลึงไม่ได้ และสุดท้ายโซโซต้องกลับมาหาเธอแน่นอน แต่เมื่อเธอได้ลึลึงมา เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้เธอคิดอะไรได้หลาย ๆ อย่างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เธอคิดได้ว่า ทำไมเธอถึงจงเกลียดจงชังสัตว์นำขนตัวนี้นัก สุดท้ายเธอก็กลับรักและดูแลลึลึงอย่างดีเหมือนคนในครอบครัว

นอกจากบทบาทของลึลึงที่ส่งผลต่อตัวละครแต่ละตัวในเรื่องแล้ว ความพิเศษที่เมื่อผู้วิจัยเห็นคือการบรรยายถึงพฤติกรรมของแม่ว ที่เมื่อได้นำไปศึกษาเพิ่มเติมแล้วรู้สึกประหลาดใจอย่างมากเพราะพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างของแม่วที่เกิดในเรื่องนั้นตรงกับหลักการทางวิทยาศาสตร์อย่างน่าตกใจ ราวกับว่าทานิซากิ จุนอิจิโร ผู้เขียนไม่ได้เป็นเพียงทาสแมวธรรมดา เหมือนกับว่า เขาได้ศึกษาพฤติกรรมแม่วมาอย่างดี ก่อนที่เขาจะเขียนวรรณกรรมเรื่องนี้

“แต่ถึงยกให้เขาไป เคียวลึลึงก็คงกลับมาเองอยู่ดี ขนาดอยู่ไกลถึงอามะซากิมันยังกลับมาเองได้เลย” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 54)

ตัวอย่างเหตุการณ์นี้แสดงถึงความมั่นใจของโซโซว่า ลึลึงจะหนีกลับมาหาตน เพราะครั้งหนึ่งก่อนที่โซโซจะคบหากับชิโนโกะ แม่ของเขาโอเอรินบอกให้เขายกลึลึงให้เจ้าของร้านขายผัก ที่เมืองอามะซากิ (ที่ทุกคนรู้ว่าเป็นคนรักแม่วมาก) ซึ่งห่างจากเมืองที่โซโซอยู่หลายกิโลเมตร โซโซจำใจยกให้เจ้าของร้านขายผักเพื่อแบ่งเบาภาระโอเอริน ไม่นานลึลึงได้หนีจากร้านขายผักกลับมาหาเขา พฤติกรรมนี้ของลึลึงเป็นไปตามหลัก

วิทยาศาสตร์ที่ว่า เพราะแมวให้ความสำคัญกับอาณาเขตมาก มันจึงจำตำแหน่งได้แม่นยำ การจดจำทิศทางของแมวยอดเยี่ยมมาก แม้สลบอยู่ ความสามารถในการจดจำทิศทางก็ไม่ลดลง เคยมีบันทึกไว้ว่า เมื่อปี ค.ศ. 1952 ในสหรัฐอเมริกา แมวชื่อ “ซูการ์” เดินทางไปหาเจ้าของเป็นระยะทางกว่า 1,500 ไมล์ ซึ่งระยะทางเท่านี้ถือว่าไกลมาก นับเป็น 2 เท่าจากเหนือจรดใต้คาบสมุทรเกาหลีเลยทีเดียว (คิม พยงมก, 2559: 166)

ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับแมวของคนญี่ปุ่น ก็พบว่า มีบางความเชื่อปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่องนี้อีกด้วย

ฟังจากคำบอกเล่าเจ้าของร้านขายเนื้อ ดูเหมือนว่าชาวอังกฤษเรียกแมวที่มีขนเช่นนี้ว่าแมวลายกระดองเต่า คือบนพื้นขนสีน้ำตาลมีจุดประสีดำกระจ่างชัดเป็นลายพริ้วตลอดตัว ทำให้ขนเอาเงางามเป็นมันคล้ายคูละม้ายคล้ายกระดองเต่าซึ่งได้รับการดูแลอย่างดี ว่าไปโซโซไม่เคยเลี้ยงแมวแสนน่ารักมีขนเงางามเช่นนี้มาก่อน (โซโซ, 2563:61)

จากตัวอย่างมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อเกี่ยวกับแมวของคนญี่ปุ่นที่ว่า แมวลายกระดองเต่า นั้นถือว่าเป็นแมวที่นำความโชคลาภมาสู่คนเลี้ยง อีกทั้งแมวลายกระดองหรือที่เรียกว่าแมวสามสีนั้นมีสีและลักษณะตามความเชื่อเรื่องแมวกวักของญี่ปุ่น (Bonnerjea Biren, 2478)

จากความน่าสนใจดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่องบทบาทของตัวละครแมวที่มีผลต่อตัวละครแต่ละตัว และพฤติกรรมของแมวที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女)

2. คำถามวิจัย

- 2.1. แมวในเรื่องสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสังคมญี่ปุ่นอย่างไร
- 2.2. แมวในเรื่องสะท้อนและเสียดสีพฤติกรรมของมนุษย์อย่างไร

3. วัตถุประสงค์

- 3.1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทตัวละครแมวในนวนิยายแปลเรื่องญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女)
- 3.2. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการใช้แมวมาสร้างสรรค์ในนวนิยายแปลเรื่องญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女)

4. สมมติฐานการวิจัย

ตัวละครแมวในวรรณกรรมแปลเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” เป็นตัวละครเอกที่ถูกวางบทให้เป็นชนวนของเรื่องทั้งหมด พร้อมไปกับการเป็นตัวละครที่ค่อย ๆ คลายปมของตัวละครอื่น ๆ ในเรื่อง ภายใต้การผูกปมแบบความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนและแมวผ่านวรรณกรรมเรื่องแมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน

5.2. ได้ทราบถึงความเชื่อและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของแมวที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องแมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน

6. การทบทวนวรรณกรรมและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

6.1. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแมวในวรรณกรรมญี่ปุ่น

แพรววนิต ศรีดี (2561) ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นสะท้อนสังคม : กรณีศึกษา วรรณกรรมแปลเรื่อง แท๊กซี่มีแมว” ซึ่งตัวละครแมวที่ปรากฏในเรื่องคือ มิโกะงามิ แพรววนิตวิเคราะห์ว่า มิโกะงามิ มีบทบาทในเชิงสัญลักษณ์ โดยมันมีลักษณะตรงตามแมวโซคหรือแมวกวักที่มีลักษณะเป็นแมวสามสี ได้แก่ สีขาว น้ำตาล ส้ม ตามความเชื่อของคนญี่ปุ่นแมวสามสีลักษณะนี้เป็นแมวนำโชค หลัง สึโตมุ ตัวละครเอกของเรื่องได้พบมิโกะงามิ ชีวิตของเขาก็มีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้มิโกะงามิยังมีบทบาทในการเชื่อมสัมพันธ์ตัวละครเอกกับตัวละครอื่นๆอีกด้วย

ศิริเกตุ ดิสโร (2551) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องตัวละคร “แมว” ในวรรณกรรมของมิยะสวะ เค็นจิ ได้วิเคราะห์ตัวละครแมวในวรรณกรรมทั้ง 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง “สำนักงานแมว” เรื่อง “ภัตตาคารบ้านแมวป่า” และเรื่อง “กอนักเซลโล” สรุปได้ว่า ตัวละครในแต่ละเรื่องนั้นมีพฤติกรรมและลักษณะคล้ายคลึงกันคือ การต้องการให้เกิดความยุติธรรมในสังคมและมีเจตนาดีต่อส่วนรวม รวมถึงการมีอำนาจลับ และสามารถที่จะตัดสินลงโทษผู้ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นอันตรายต่อความยุติธรรมในสังคมได้ แต่ตัวละครแมวก็มีความแตกต่างกันบ้างในบางเรื่อง เช่น เรื่อง “สำนักงานแมว” ที่มีตัวละครฝ่ายดีกับฝ่ายร้ายอย่างชัดเจน จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวละครแมวนั้นไม่ได้เป็นฝ่ายดีเสมอไป เหมือนกับลักษณะโดยทั่วไปในสังคมที่มีทั้งคนดีคนไม่ดีปะปนกันไป

จากการศึกษาเกี่ยวกับแมวในวรรณกรรมญี่ปุ่นพบว่า แมวที่ปรากฏในวรรณกรรมญี่ปุ่นนั้น ถูกนำเสนอ ทั้งในรูปแบบของการเป็นสัตว์เลี้ยงและเป็นตัวแทนของมนุษย์ โดยที่วิทยานิพนธ์ศิริเกตุ ดิสโร (2551) เป็นลักษณะของการวิเคราะห์ตัวละครแมวแบบที่เป็นตัวแทนของมนุษย์ ในขณะที่บทความวิจัยของแพรววนิต ศรีดี (2561) จะเน้นการวิเคราะห์ตัวละครหลักอย่าง สีสุมุ เป็นตัวแทนของค่านิยมแบบดั้งเดิม ส่วนมิโกะงามินั้นถูกวิเคราะห์ว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดี

6.2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องแมวของคนญี่ปุ่น

พคิน มุงไฟดี (2563) เขียนบทความวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความเชื่อเชิงสัญลักษณ์เกี่ยวกับสัตว์ของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย เขียนว่า คนญี่ปุ่นเชื่อว่าแมวเป็นสัตว์มงคลการเลี้ยงแมวไว้นั้นเชื่อว่าจะมีแต่ความโชคดี ความสุขความร่ำรวย จากบันทึกสมัยโบราณสันนิษฐานว่า แมวถูกนำมาเข้าสู่เกาะญี่ปุ่นตั้งแต่ประมาณ ค.ศ. 500 โดยชาวจีน โดยชาวญี่ปุ่นใช้แมวในการทำหน้าที่ปกป้องคลังเก็บอาหารของมนุษย์ และยังปกป้องเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เก็บไว้ในปราสาทหรือวัด เพราะว่าหนูไม่เพียงแต่จะกัดกินอาหารแต่ยังแทะเอกสารหรือหนังสืออีกด้วย คนญี่ปุ่นจึงใช้แมวคอยช่วยจับหนู ต่อมาแมวจึงเป็นที่รู้จักในฐานะผู้ปกป้องเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งหน้าที่นี้ทำให้แมวได้รับการยกย่องและได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น วัฒนธรรมญี่ปุ่นเชื่อว่าแมวเป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดี มีตำนานจำนวนมากที่กล่าวถึงแมวในความหมายที่ดี เช่น ตำนานที่เล่าว่า มีขุนนางผู้ยิ่งใหญ่ท่านหนึ่งกำลังเดินอยู่บนถนนแห่งหนึ่ง ในขณะนั้นก็ได้มีแมวอยู่ตัวหนึ่งกำลังทำท่าเหมือนงัวกมือเรียกหาขุนนางท่านนั้น ด้วยความเอ็นดูและความใคร่รู้ ขุนนางผู้นั้นจึงเดินเข้าไปหาแมวที่กำลังงัวกมือเรียก ทันใดนั้น ก็มีสายฟ้าผ่าลงมาตรงที่ขุนนางยืนอยู่ก่อนหน้า ขุนนางประหลาดใจมากที่รอดมาได้ จึงเชื่อว่าแมวเป็นผู้ช่วยชีวิตตนเองไว้ จึงถือว่า แมวเป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดีและยังมีอีกตำนานที่ให้ความหมายของแมวว่า หมายถึง การเรียกเงินทอง ตำนานนี้มีมากกว่า 400 ปี เล่ากันว่า มีหญิงชราท่านหนึ่งซึ่งมีฐานะยากจนมาก อาศัยอยู่กับแมวหนึ่งตัว ถึงแม้เธอจะอดมื้อกินมื้อ แต่ก็ยังพยายามที่จะแบ่งอาหารให้กับแมวที่เธอรัก แต่อยู่มาวันหนึ่ง ในวันที่เธอไม่สามารถเลี้ยงดูแมวที่เธอรักได้อีกเธอก็จึงนำแมวไปปล่อย ในคืนนั้นเธอร้องไห้ด้วยความรักและคิดถึงแมวของเธอ หลังจากที่เธอหลับไปเธอก็ได้ฝันเห็นแมว ซึ่งแมวตัวนั้นได้มาบอกว่า ให้ปั้นรูปปั้นแมวด้วยดินเหนียว แล้วจะทำให้โชคดี หญิงชราหลังจากตื่นขึ้นมาก็ได้ปั้นรูปปั้นแมวด้วยดินเหนียวตามที่เธอฝัน ในวันนั้นเองได้มีแขกมาหา แขกท่านนั้นได้เห็นแมวที่ปั้นด้วยดินเหนียว จึงขอซื้อรูปปั้นแมวตัวนั้นไป หญิงชราจึงได้ปั้นแมวเพิ่มขึ้น ยิ่งหญิงชรานั่งขึ้นมากเท่าไร ก็ยิ่งมีคนมาขอซื้อต่อมากเท่านั้น จนในที่สุดหญิงชราก็สามารถเก็บเงินเพื่อที่จะเลี้ยงดูแมวที่เธอรักได้ตลอดไป จากตำนานดังกล่าว ทำให้คนญี่ปุ่นเชื่อกันว่าแมวเป็นสัตว์นำโชค จึงสามารถพบเห็นได้ทั่วไปตามที่ต่าง ๆ แต่เชื่อกันว่า ถ้าเป็นแมวทำท่างัวกมือจะหมายถึงโชคดีมากที่สุด ยิ่งงัวกสูงยิ่งดี แต่มีข้อสังเกตอีกว่า ถ้ากัวกด้วยมือซ้ายจะเป็นการเรียกคน

แต่ถ้ามือขวาจะเป็นการเรียกเงินเรียกความโชคดี และยังเชื่อกันว่า แมวที่มีสามสีกวักด้วยมือซ้ายจะโชคดีที่สุด ส่วนแมวสีดำจะหมายถึงการป้องกันจากภัยอันตราย รูปปั้นตุ๊กตาแมวกวักโดยทั่วไปมักจะอยู่ในท่ายกมือ (ขา) ข้างเดียวขึ้นมา รวากับว่ากำลังกวักเชื้อเชิญลูกค้า โชคลาภ เงินทอง ฯลฯ ตามของเชื่อของแต่ละบุคคล ซึ่งคล้ายคลึงกับความเชื่อเรื่อง “นางกวัก” ของประเทศไทย โดยที่แมวกวักแต่ละสีจะให้ความหมายที่แตกต่างกัน

พิรภัทร หัวเหิม (2564) ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง ตำนานความเชื่อเกี่ยวกับแมวในสังคมญี่ปุ่น ก่อนและหลังสมัยใหม่ เขียนไว้ว่า เรื่องราวของแมวผี หรือแมวปีศาจยังคงถูกนำมาเล่าต่อ ๆ กันมาจนกลายเป็นชุดตำนานที่ถูกปรับเปลี่ยนและดัดแปลงมาหลายยุคสมัย เช่น คะฉะ (Kasha) แมวปีศาจจิ้งจอกที่กินซากศพ เช่นเดียวกับเนโกะมาตะและบาเกะเนโกะ เหล่านี้เคยเป็นแมวบ้านทั่วไปการกินซากศพและแรงปรารถนาเคียดแค้นได้ทำให้กลายเป็นปีศาจเพลิง และคาซาก็ถูกนำมากล่าวถึงในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในแง่ของพิธีการเกี่ยวกับศพในญี่ปุ่น แต่แมวบางชนิดก็ถูกตีความว่าเป็นลูกผสมระหว่างมนุษย์ที่เชื่อกันว่าเป็นคำสาปที่เกิดจากแมวต่อผู้สร้างเครื่องดนตรีโบราณที่ถูกเรียกว่าซามิเซ็น ในช่วงสมัยเอโดะตอนปลายต่อสมัยเมจิตอนต้น ภาพลักษณ์ของแมวเหนือธรรมชาติยังคงถูกนำมาประดิษฐ์ซ้ำในช่วงสมัยดังกล่าว โดยเฉพาะมาเนกิเนโกะหรือแมวกวัก ซึ่งถูกนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์และเรียกว่า แมวนำโชค บางชุดความรู้ก็กล่าวว่า แมวเข้าฝันหญิงชราคนหนึ่งซึ่งเป็นคนยากจน และบอกให้หญิงชราปั้นแมวจากดินเหนียวเพื่อขายในตลาด บางชุดความรู้ก็มาจากเรื่องหญิงโสเภณีแห่งโยชิวาระที่สูญเสียแมวไป และมีการปั้นแมวขึ้นมาปลอมประโลมเธอ กระนั้นเรื่องราวเหล่านี้ก็ไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ภาพแทนของแมวผีหรือแมวปีศาจยังได้รับการผลิตซ้ำในเชิงพาณิชย์เรื่อยมาในรูปแบบของสิ่งของ เครื่องประดับตกแต่ง ภาพพิมพ์หนังสือนิทานพื้นบ้าน เรื่องเล่าได้ถูกตีความและขยายภาพแห่งจินตนาการจนเกิดเป็นกระแสนิยมของสังคมญี่ปุ่นที่แพร่กระจายอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องแมวในญี่ปุ่นพบว่า ความเชื่อเรื่องแมวสมัยเก่ามักเป็นความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องวิญญูณร้าย เทพเจ้า และพิธีกรรม ในขณะที่ความเชื่อสมัยใหม่จนถึงปัจจุบัน มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับโชคลาภในด้านต่าง ๆ โดยที่เห็นได้ชัดคือ ความเชื่อเรื่องแมวกวักสีต่าง ๆ

6.3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของแมว

คิม พยอมนก (2554) ได้เขียนหนังสือเรื่อง Study on Cats เรียนรู้คุณเหมียว โดยเขียนเกี่ยวกับพฤติกรรมของแมวที่ผู้วิจัยพบเจอในวรรณกรรมแปลเรื่องแมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน ได้แก่ พฤติกรรมการกินหญ้าของแมวที่ช่วยในการย่อยอาหาร ความสามารถพิเศษของแมวที่ไม่ว่ามันจะเดินเล่นเตร็ดเตร่ไกลไปจากบ้านขนาดไหนมันก็สามารถกลับมาบ้านถูก เพราะแมวให้ความสำคัญกับอาณาเขตมาก มันจึงจำตำแหน่งของตัวเองได้แม่นยำราวกับติดตั้งแผนที่ การจดจำทิศทางของแมวยอดเยี่ยมมาก แม้จะสลบอยู่ ความสามารถ

ในการจดจำทิศทางก็ไม่ลดลงเลย และสุดท้ายเขาเขียนไว้ว่า ผู้หญิงส่วนใหญ่ชอบแมว ส่วนแมวเองก็ชอบผู้หญิง เหตุผลที่ผู้หญิงชอบแมวก็น่าจะเพราะว่า แมวเป็นสัตว์ที่เหมาะสมกับนิสัยของผู้หญิง แมวนั้นสะอาด ไม่ส่งเสียงดัง และ สันโดษ ส่วนเหตุผลที่แมวชอบผู้หญิงก็เพราะว่า เสียงอ่อนหวานและสัมผัสแมวอย่างอ่อนโยน

เกรย์ จอนห์น (2563) ได้เขียนหนังสือเรื่อง ปรัชญาแมว ปัญญาเหมียว : แมวและความหมายของชีวิต อธิบายว่า คำว่าผู้หญิงนั้นไม่มีอยู่จริง การที่พวกแมวไม่ยอมขึ้นต่อแมวตัวใด อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แมวไม่ยอมจำนนต่อมนุษย์ แมวไม่เคารพเชื่อฟังมนุษย์ที่มันใช้ชีวิตอยู่ด้วย แม้เมื่อแมวพึ่งพาเรา เราก็ไปบังคับ กะเกณฑ์อะไรมันไม่ได้เลย แมวแสดงความรักไม่ใช่เพราะมันต้องการอาหาร หากมันอยู่กับเราแล้วไม่มีความสุข แมวก็จะจากไป เหตุที่มันยังอยู่กับเราก็น่าจะเพราะมันอยากอยู่กับเรา เหตุผลนี้เช่นกันที่ทำให้หลายๆคนหลงรักแมว เมื่อเป็นเรื่องการเบี่ยงเบนความสนใจ มนุษย์กับแมวอยู่คนละฝั่ง แมวไม่ได้สร้างภาพของตัวเองขึ้นในความคิดของพวกมันจึงไม่จำเป็นต้องเบนความสนใจจากข้อเท็จจริงที่ว่า สักวันตัวมันจะไม่ดำรงอยู่อีกต่อไป และยังใช้ชีวิตโดยไม่ต้องคอยพะวงว่าเวลาเดินเร็วหรือช้าเกินไป ถ้าไม่ได้ใช้เวลาไปกับการออกกำลังกาย หรือหาคุกกี้หรือเล่น พวกแมวก็นอน พวกมันไม่หนาวหรือร้อนใจจนต้องคอยหาอะไรทำอยู่ตลอดเวลา พวกแมวเป็นหนึ่งในสัตว์ที่อยู่กับตัวเองได้ พวกมันใช้ชีวิตส่วนใหญ่เป็นสุขอย่างสันโดษ ขณะเดียวกันพวกมันก็อาจชอบพอเพื่อนมนุษย์ และยังเยียวพาพวกเขาให้หายจากความวิตกกังวลที่มนุษย์ไม่อาจรักษาด้วยตัวเองได้ แมวอาจอิจฉาริษยาแมวตัวอื่น ทว่าความอิจฉาริษยาที่เราเห็นแท้จริงอาจเป็นเพียงปฏิกิริยาตอบสนองต่อกิจกรรมที่ถูกจัดจ้งหวะเมื่อแมวตัวอื่น รุกล้ำอาณาเขต เราแทบไม่เห็นแมวแสดงความอิจฉาริษยาเมื่อมีมนุษย์คนอื่นเข้ามาในชีวิตของมนุษย์ที่มันอาศัยอยู่ด้วย

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของแมวพบว่า พฤติกรรมของแมวเกิดขึ้นจากสัญชาตญาณธรรมชาติ และจะแตกต่างกันไปตามการเลี้ยงดูของเจ้าของ ด้วยพฤติกรรมที่มีความเฉพาะตัวของแมวที่ไม่มักปรากฏในสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น จึงทำให้แมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมที่สุดในโลก

7. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง แมวกับนายโชโซและผู้หญิงสองคนของทานิซากิ จุนอิโร แปลโดย อรรถ บุญนาค พิมพ์ครั้งที่ 1 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เจลิท มีนาคม 2563

8. วิธีการศึกษา

- 8.1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของแมวในวรรณกรรมญี่ปุ่น
- 8.2. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องแมวของคนญี่ปุ่น
- 8.3. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของแมว
- 8.4. วิเคราะห์บทบาทของลิลี่ แมวในเรื่องที่มีผลต่อตัวละครในเรื่อง
- 8.5. สรุปผลการศึกษาและเรียบเรียงผลการศึกษารูปแบบบทความวิจัย

9. การนำเสนอผลงาน

- 9.1. บทนำ
- 9.2. วิเคราะห์บทบาทตัวละครแมวในนวนิยายแปลเรื่องญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซ และผู้หญิงสองคน”
- 9.3. วิเคราะห์กลวิธีการใช้แมวที่นำมาสร้างสรรค์ในนวนิยายแปลเรื่องญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน”
- 9.4. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ
- 9.5. บรรณานุกรม

10. ผลการศึกษา

10.1 วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร

10.1.1. วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร “โซโซ”

โซโซเป็นตัวละครหลักชายคนเดียวในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” เขาเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัวอิชิอิ อายุ 30 ปี ทำอาชีพเป็นเจ้าของร้านเครื่องใช้ในครัวเรือนที่รับช่วงต่อจากบิดาของเขาที่เสียชีวิตไป โดยมีอุปนิสัยดังนี้

- เป็นผู้ชายชดต่อผู้ชายในทัศนะของคนญี่ปุ่น คือเขามักทำพฤติกรรมที่ต่างออกไปจากทัศนะของคนญี่ปุ่นที่มีต่อผู้ชาย ดังตัวบทที่ว่า

“แม้เขาจะไม่ใช่หนุ่มรูปงาม แต่ในความเจริญวัยก็มีนิสัยคล้ายเป็นเด็กซุกซน และอาจเพราะเป็นคนนิสัยใจค่อน่ารัก สมัยเป็นแคดดี้จึงมีเหล่าสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีที่มาสนามกอล์ฟเอ็นดูอยู่ไม่น้อย ในช่วงกลางปีและสิ้นปี โซโซมักจะได้รับของขวัญมากกว่าใครๆ หรือเวลาไปเที่ยวคาเฟ่ก็เป็นขวัญใจสาวเสิร์ฟ ทำให้โซโซจดจำการใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย และเป็นเหตุให้เขามีนิสัยเป็นหนุ่มเจ้าสำราญ” (ทานิซาคิ จุนอิชิโร, 2563: 51)

“โซโซนั้น ตั้งแต่เกิดมาก็เป็นคนแสนจะดูเบาสรรพสิ่งไปเสียหมด ไม่เคยต้องทุกข์ทนกับความยากแค้น แต่ในทางกลับกันก็ไม่ได้สนอกสนใจในการทำมาค้าขาย สมัยอายุราวสิบสามสิบสี่ปี เขาเรียนโรงเรียนภาคค่ำไปพลางทำงานเป็นเสมียนในธนาคารเมืองนิชิโนะมิยะ เคยรับจ้างเป็นแคดดี้ในสนามฝึกซ้อมกอล์ฟที่อาโอกิ พอโตเป็นหนุ่มรุ่นกระตังทำงานเป็นพ่อครัวฝึกหัด แต่ไม่มีงานใดที่ทำได้ต่อเนืองยาวนาน ในระหว่างนั้นบิดาได้เสียชีวิตลง โซโซจึงได้รับช่วงเป็นเจ้าของร้านขายข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือนแห่งนี้ แต่ก็ไม่ใส่ใจกิจการทั้งหมดทั้งหมดปล่อยให้มารดาเป็นผู้ดูแล แทนที่จะหางานทำเป็นหลักเป็นแหล่งและย่นวัยลำแข้งของตัวเองในฐานะลูกผู้ชาย เขากลับคิดจะเปิดคาเฟ่ ทำเลริมทางหลวงจึงไปกราบกรานให้ผู้เป็นลุงออกทุนให้ แต่ก็ถูกคัดค้านในที่สุด จากนั้นเขาไม่ได้ทำอะไรเป็นไฉนเป็นพาย นอกจากเล่นกับแมว แหวงบิลเลียด เลี้ยงบอนไซ เทียวผู้หญิงเสิร์ฟในคาเฟ่ราคาถูกไปวันๆ ” (ทานิซาคิ จุนอิชิโร, 2563: 49)

กล่าวคือพฤติกรรมที่ปรากฏในตัวบทที่ยกมาข้างต้นนั้นต่างก็ขัดต่อทัศนะความเป็นผู้ชายในทัศนะคนญี่ปุ่นทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็น ความทะเยอทะยานใฝ่สูงในอาชีพการงาน การกำหนดทิศทางการชีวิต การหักห้ามอย่าเห็นแก่ความสนุก (ชูซูกิ เคนจิ, 2533: 17, 23, 140, 151) โซโซนั้นก็ต่างทำสิ่งตรงกันข้ามทั้งหมด

- เป็นผู้ที่หลงรัก “ลิลี่” มากที่สุด

โซโซเป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันกับลิลี่มากที่สุดในเรื่อง ตลอดทั้งเรื่องเขาแสดงให้เห็นถึงความรักที่มีต่อลิลี่มากกว่าภรรยาของเขาเสียอีก ความรักที่โซโซมีต่อลิลี่ปรากฏตั้งแต่ต้นเรื่องในฉากที่ชิโนโกะส่งจดหมายให้ฟูคุโกะ

“ผู้เป็นมารดาสามีกับชิโนโกะจะไม่ลงรอยกันตั้งแต่เริ่ม ตัวชิโนโกะมีนิสัยชอบเอาชนะคะคาน จึงระมัดเนื้อระวางตัวตั้งแต่แรกเพื่อไม่ให้โดนตำหนิ ปรณิบัติพิศมิตมารดาของสามีมาโดยตลอด” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 27)

- **เป็นคนฉลาด** หลังจากที่อยู่ร้างกับโซโซ เธอได้คิดแผนการทวงคืนคนรักของเธอคืน โดยแผนก็คือการนำตัวลิลี่มาเป็นตัวล่อให้โซโซกลับมาหาเธอ เพราะชิโนโกะรู้ว่าโซโซไม่สามารถขาดลิลี่ได้ เธอจึงส่งจดหมายยั่วโมโหฟูคุโกะ เพื่อฟูคุโกะรีบทำให้โซโซมอบลิลี่ให้กับเธอ

“เอาละ ในกรณีนี้ต้องมารอธิบายถึงต้นตอที่ชิโนโกะส่งจดหมายเล่าเรื่องแมวตัวนี้ไปสร้างความใจฟูคุโกะหรือการที่หล่อนรีบร้อนขอให้ลิลี่มาช่วยเหลือถ้าจะพูดกันตามตรงแล้วจริงอยู่ว่ามูลเหตุเกิดจากความต้องการกลั่นแกล้งให้สาแก่ใจคอยเสริมส่ง อีกทั้งคงเป็นความหวังสุดท้ายของหล่อนซึ่งหวังว่าโซโซอาจแวะมาหาด้วยถูกแมวจงใจ แท้จริงแล้วเรื่องอื่นซึ่งไกลกว่านั้นต่างหาก...อืม...อย่างรวดเร็วก็ครึ่งปีอย่างช้าก็หนึ่งหรือสองปีจากนี้คาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างฟูคุโกะกับโซโซจะไปไม่รอด ชิโนโกะคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าเช่นนั้น” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 106-107)

10.1.3. วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร “ฟูคุโกะ”

ฟูคุโกะเป็นภรรยาคนปัจจุบันของโซโซ เป็นลูกสาวของลุงของโซโซที่มีฐานะ มีศักดิ์เป็นลูกพี่ลูกน้องของโซโซ โดยฟูคุโกะมีอุปนิสัยดังนี้

- **เป็นคนเจ้าเล่ห์** ด้วยความที่เธอมีข่าวไม่ดีเรื่องความใจง่ายของเธอสมัยเรียนโรงเรียนตรีก็เลยทำให้ไม่ค่อยมีชายอื่นมาเกี่ยวข้องด้วย เธอจึงเป็นผู้ร่วมแผนการไล่ชิโนโกะออกจากบ้านร่วมกับโอะรินและพ่อของเธอ บวกกับความชอบโซโซอยู่แล้ว เธอจึงร่วมมือกับแม่โอะรินแม่สามีกับพ่อของเธอไล่ชิโนโกะออกจากบ้าน

“โอะรินผู้เป็นมารดามักจะบ่นว่าลูกสะใภ้(ชิโนโกะ) ช่างไม่น่ารักเอาเสียเลยและลงท้ายด้วยการเก็บเสื้อผ้าไปค้างกับพี่ชายผู้เป็นลุงของโซโซที่บ้านตระกูลนาากาจิมาในเมืองอิมะสึ และไม่ยอมกลับบ้านเสียสองสามวัน ด้วยความที่ไปพักค้างอ้างแรมอยู่นาน ชิโนโกะจึงไปหาเพื่อดูทำที่แต่ก็ถูกไล่ตะเพิดแกล้งกลับไปแล้วให้โซโซมารับฉัน ครั้นเมื่อโซโซไปรับทั้งลุงตลอดจนฟูคุโกะต่างรวมหัวกันรังแกเขาไว้ที่บ้าน จนเย็นย่ำแล้วก็ไม่ยอมให้กลับ ตัวโซโซเองเริ่มระแคะระคายว่าน่าจะมึนออกมีโนไม่ชอบมาพากลแต่เขาก็ใจง่ายตามติดฟูคุโกะไปทุกที่ทุกแห่งที่เธอชวนไม่ว่าจะไปดูการแข่งขันเบสบอลที่สนามโคชิเอ็นหรือไปเล่นน้ำทะเล หรือจะไปสวนสนุกฮันชินปาร์ก ระหว่างที่เที่ยวเล่นอย่างเพลิดเพลินบันเทิงใจโดยไม่ได้คิดอะไร ในที่สุดความสัมพันธ์ระหว่างโซโซกับฟูคุโกะ ก็เริ่มมีสถานะก้ำกึ่ง กลืนไม่เข้าคายไม่ออก” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 46)

“เดิมทีฟูโกะไม่ใช่คนรักแมวขนาดที่โซโซคิด แต่เพื่อเอาใจเขาและเพื่อปิ่นหัวชิโนโกะ ความจำเป็นสองประการนี้ทำให้เธอชอบแมวมากขึ้นเรื่อยๆโดยธรรมชาติ ซึ่งหากตัวเธอเชื่อเช่นนั้นก็ยอมทำให้คนอื่นเชื่อได้เช่นกัน ฟูโกะเสแสร้งแกล้งทำตั้งแต่เธอยังไม่ได้ย้ายเข้ามา และคบคิดวางแผนกับโอะรินผู้เป็นมารดาสามีเพื่อขับไล่ชิโนโกะออกจากบ้าน จนในที่สุดเมื่อเธอได้เข้ามาอยู่ในบ้านหลังนี้ตั้งใจหวัง ฟูโกะก็ให้ความเอ็นดูรักใคร่ลึกลับจนใครๆต่างคิดว่าเธอเป็นคนรักแมว” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 30-31)

- **เป็นคนใจร้อน** ด้วยความที่เธอเป็นลูกสาวคนเดียวที่อาศัยอยู่กับบิดาเพียงลำพัง ถูกบิดาตามใจ ผนวกกับที่โอะรินแม่สามีเกรงใจเธอ จึงกลายเป็นคนที่ค่อนข้างใจร้อน และเอาแต่ใจตัวเอง ตัวอย่างเหตุการณ์ก็คือ ตอนที่ชิโนโกะส่งจดหมายมาหาเธอเพื่อยุยความสัมพันธ์ของเธอกับโซโซ เธอรู้ย่อ่าเต็มอกว่าเป็นการยั่วยุ แต่การที่เธอทนกับพฤติกรรมที่สามีมอบความรักให้กับแมวอย่างเกินหน้าเกิน เธอจึงหมดความอดทนและยื่นคำขาดว่าให้มอบสิทธิ์ให้กับชิโนโกะไป

“เห็นไหมล่ะ คิดไว้ไม่มีผิดคุณเห็นแมวสำคัญกว่าฉัน ก็ได้ ถ้าคุณไม่ยอมยกสิทธิ์ให้ทางโน้นฉันจะเป็นฝ่ายออกจากบ้านนี้เอง” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 29)

10.1.4. วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทตัวละคร “โอะริน”

โอะรินเป็นแม่ของโซโซ เป็นหญิงชราที่อายุมากแล้ว เป็นผู้ที่ชอบบงการชีวิตลูกชาย โอะรินมีอุปนิสัยดังนี้

- **เป็นคนฉลาด มองการณ์ไกล** โอะรินเป็นที่รู้จักกันในระแวกหมู่บ้านว่าเป็นคนที่ฉลาดอย่างมาก ดังตัวบทที่ว่า

“แม้เขาจะไม่ใช่ “นางเป็นคนร่างเล็กชูปนม ดูคล้ายหญิงชราผู้สูงชันซึ่งสมรรถภาพในการดำรงชีวิตแล้ว ทว่าสมองของนางก็ยังเฉียบคม ทั้งคำพูดและการกระทำไม่เคยสะดุดเสียจังหวะ ผู้คนในระแวกนั้นจึงพากันกล่าวกันว่า คุณยายบ้านนี้แกล่ได้เรื่องได้ราวกว่าลูกชายของแกเสียอีก บางคนบอกว่าที่ชิโนโกะถูกไล่ออกจากบ้านแท้จริงแล้วนางเป็นคนชักใยบงการอยู่เบื้องหลัง ทั้งที่จริงโซโซยังอาศัยอาวรณ์ในตัวชิโนโกะอยู่ เรื่องต่าง ๆ นานาเหล่านี้ทำให้หลายคนในระแวกจงเกลียดจงชังนางและเป็นธรรมดาว่าความเห็นอกเห็นใจตารางไหลไปให้ชิโนโกะ” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 44-45)

“โอะรินจับตาดูอาการตะลึงระงว่งของพี่ชายที่อยากให้บุตรสาวของตนเป็นฝั่งเป็นฝ่ายโดยเร็ว และด้วยเหตุผลต่างๆนาๆ นางเองก็เอ็นดูฟูโกะราวกับลูกในไส้ เพราะรู้เช่นเห็นชาติกันเป็นอย่างดี พฤติกรรมต่างพร้อยนั้นหาได้เป็นอุปสรรคไม่ เกรงอยู่เพียงแค่อุบัติภัยใจคอ ถ้าไม่ดีแล้วย่อมมีปัญหา แต่ด้วยอายุอานามแล้ว ฟูโกะก็น่าจะแยกแยะถูกผิดได้แล้ว เมื่อได้สามีก็คงไม่คิดจะมีเพศมีเลี่ยนอกบ้าน ถึงกระนั้นต่อให้มีชู้ก็ไม่ใช่อุปสรรคใหญ่ เพราะฟูโกะเป็นผู้รับช่วงมรดกบ้านเช่าสองหลังริมทางหลวง ค่าเช่าบ้านตามทีโอะรินคำนวณไว้ก็ตกอยู่เดือนละหกสิบสามเยน ตั้งแต่ผู้เป็นบิดาโอนกรรมสิทธิ์บ้านเช่าให้เป็นชื่อเธอเมื่อสองปีก่อน ตอนนี้ค่าเช่าบ้านซึ่งเก็บออมสะสมไว้เฉพาะเงินต้นไม่รวมดอกเบี้ยย ก็ส่งถึงหนึ่งพันห้าร้อยสิบสองเยน นอกจากเงินก้อนนั้นที่จะนำมาเป็นสินสอดแล้ว ยังมีเงินที่จะได้แต่และเดือนอีกหกสิบสามเยน ซึ่งถ้านำเงินจำนวนนี้ไปออมไว้กับธนาคารสะสมไว้สักสิบปีก็จะได้สมบัติก้อนใหญ่ทีเดียวนั่นคือสิ่งที่นางหมายตาไว้เป็นสำคัญ แน่แน่นอนว่าโอะรินไม่รู้จะละมไปทำอะไร ในเมื่อนางเองก็เฉาชรามีชีวิตอยู่ได้อีกไม่นาน ทว่านางเป็นห่วงโซโซผู้เป็นบุตรชายว่าต่อไปจะอยู่อย่างไร เพราะไม่มีความสามารถทำมาหาเลี้ยงปากท้อง เพียงแค่คิดนางก็ไม่อาจตายตาหลับ เพราะตั้งแต่เส้นทางรถไฟขยายในเขตฮังคิงและมีทางหลวงสายใหม่เกิดขึ้น ก็ทำให้ทางหลวงสายเก่าซึ่งผ่านเมืองอาชิยะค่อยๆ เสียบเหงาลงทุกปี นางไม่คิดว่าร้านขายข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือนซึ่งตั้งอยู่ในทำเลเช่นนี้จะประทังชีวิตให้อยู่รอดได้ แต่ถ้านางย้ายไปทำอย่างอื่นก็ต้องขายร้านนี้ทิ้งซึ่งหากขายทิ้งแล้วจะไปอยู่ที่ไหนเริ่มต้นทำหากินอะไร คิดแล้วก็อับจนปัญญาเหลือเกิน” (ทานิซากิ จุนอิชิโร, 2563: 47-48)

จะเห็นได้ว่าการกระทำของเธอทั้งหมดนั้น ก็เพื่อลูกชายที่ไม่ได้ความของเธอทั้งนั้น เพราะหากเธอเสียชีวิตไป ก็คงไม่มีใครสามารถช่วยโซโซได้

เมื่อทำการวิเคราะห์บทบาทและอุปนิสัยของตัวละครหลักที่เป็นมนุษย์ทั้งสี่คนแล้ว ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่า สถานภาพและบทบาทของเพศนั้น มีความแตกต่างจากค่านิยมดั้งเดิมของญี่ปุ่นอย่างมาก อ้างอิงจากหนังสือเรื่อง “ครอบครัวญี่ปุ่น” ของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2531) สถานภาพและบทบาทของผู้ชายที่ควรจะเป็นผู้นำครอบครัวนั้นไม่ปรากฏในอุปนิสัยของโซโซ แต่กลับปรากฏในตัวของชินาโกะและโอะรินมากกว่า นอกจากนี้เรื่องความเป็นผู้นำแล้ว ลักษณะของภรรยาในค่านิยมของญี่ปุ่นในสมัยที่ผู้แต่ง แต่งวรรณกรรมเรื่องนี้นั้นก็ไม่ปรากฏในตัวละครหลัก 1. หัวอ่อนยอมเชื่อฟัง 2. ไม่เจ้าอารมณ์ 3. ไม่หึงหวง ทั้งสามข้อล้วนเป็นนิสัยที่ตรงกันข้ามกับตัวละครภรรยาอย่าง ชินาโกะและฟูโกะทั้งสิ้น

10.1.5. วิเคราะห์บทบาทของตัวละครแมว “ลิลี่”

วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” มีตัวละครหลักที่หลักที่เป็นแมวอยู่หนึ่งตัว คือ ลิลี่ แมวฝรั่งลายกระดองเต่าสีขาว ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในเรื่อง โดยที่บทบาทของมันมันนั้น

ได้ส่งผลกระทบต่อตัวละครหลักตัวอื่นในหลาย ๆ ด้านอย่างที่เราได้รู้ตัวตามนิสัยของเผ่าพันธุ์แมว เมื่อผู้ศึกษาได้อ่านและวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องนี้อย่างถี่ถ้วนแล้ว สามารถวิเคราะห์ บทบาทของ ลีลี่ ต่อตัวละครอื่นได้ทั้งหมดสามบทบาท ได้แก่ บทบาทในฐานะเครื่องมือของตัวละครอื่น บทบาทในฐานะผู้เยียวยา และบทบาทในการเปลี่ยนแปลงความคิดของตัวละครอื่น

- บทบาทในฐานะเครื่องมือของตัวละครอื่น

บทบาทนี้ของ ลีลี่ ปรากฏตั้งแต่เริ่มต้นเรื่อง ผู้ที่ใช้ลีลี่เป็นเครื่องมือในครั้งนี้คือ ภรรยาเก่าของโซโซ อย่างชินาโกะ โดยเธอได้เขียนจดหมายถึงภรรยาเก่า ฟุคุโกะ มีเนื้อความคร่าวๆ ว่า

“ดิฉันมีเพียงสิ่งเดียวที่ต้องการร้องขอจากครอบครัวของคุณ แม้จะพูดเช่นนี้ แต่แน่นอนว่าดิฉันไม่ได้คิดจะขอเขาคืนเงินจากคุณแต่อย่างใด พูดไปแล้วมันเป็นเรื่องไม่เป็นเรื่อง และไร้สาระกว่านั้นอยู่มาก...ดิฉันอยากได้ลีลี่เจ้าค่ะ คุณลีคะโมะโตะเคยเล่าให้ฟังว่าเขาคนนั้นบอกไว้ว่าจะยกลีลี่จิ้งให้ดิฉันก็ได้ เพียงแต่คุณฟุคุโกะไม่ยอมให้พรากมันไปจากอก คุณฟุคุโกะคะ เรื่องนี้เป็นความจริงเช่นนั้นหรือ? คุณกำลังขัดขวางความหวังเพียงหนึ่งเดียวของดิฉันหรือคะ คุณฟุคุโกะ เชิญคุณไต่ตรองดูนะคะ ดิฉันได้เสียสละคนที่สำคัญยิ่งกว่าชีวิตของตัวเองให้คุณ..ไม่สิ ไม่เพียงเท่านั้น ดิฉันเสียสละชีวิตครอบครัวอันรื่นรมย์ทั้งหมดทิ้งมวลงซึ่งก่อมากับเขาให้คุณ ไม่นำพาแม้แต่เศษกระเบื้องถ้วยสักชิ้น สมบัติที่ติดตัวไปตอนออกเรือนก็ไม่ได้รับคืนมาทั้งหมด ทว่า...จริงอยู่ว่าสิ่งซึ่งกลายเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความทรงจำอันโศกศัลย์เหล่านั้น ไม่มีเสียอาจจะยังดีกว่า แต่อย่างน้อยดิฉันก็ปรารถนาให้คุณยกลีลี่จิ้งให้ดิฉันจะเป็นไปไม่ได้ เชียวหรือคะ ดิฉันจะไม่ร้องขอสิ่งอื่นใดให้คุณลำบากใจ ไม่ว่าจะถูกเย็บเย็บยับยาทุบตีมาโดนตลอด ดิฉันก็สูดทนอย่างเสียบๆ การร้องขอแมวเพียงตัวเดียวเพื่อแลกกับสิ่งที่ได้เสียสละอย่างใหญ่หลวงนั้น เป็นการร้องขอที่ร้ายงามอย่างไร เช่นนั้นหรือ? ...” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 13-14)

จากเนื้อความจากจดหมายอาจทำให้ผู้อ่านคิดว่า ชินาโกะนั้นต้องการเพียงตัวของลีลี่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จริงๆ แล้วทั้งหมดเป็นแผนของชินาโกะ ที่เธอรู้ว่าโซโซนั้นขาดลีลี่ไม่ได้ และเมื่อเป็นแบบนี้โซโซต้องกลับมาหาเธออย่างแน่นอน

นอกจากชินาโกะแล้ว ผู้ที่ใช้ลีลี่เป็นเครื่องมือเป็นกลุ่มแรกเลยก็คือ ฟุคุโกะที่ร่วมมือกับแม่สามีอย่างโอะรินช่วยกันไล่ชินาโกะออกจากบ้าน

“โอะรินก็ใช้ลีลี่เจ้าลีลี่ให้เป็นประโยชน์ในการกลั่นแกล้งสะเก้ ซึ่งฟุคุโกะเองก็เห็นดีเห็นงามกับวิธีการนี้ บางครั้งนางจะพูดจาหวานหูเมตตากับลีลี่เพื่อประชดสะเก้” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 54)

“เดิมทีฟุคุโกะไม่ใช่คนรักแมวขนาดที่โซโซคิด แต่เพื่อเอาใจเขาและเพื่อป้อนหัวชินาโกะ ความจำเป็นสองประการนี้ทำให้เธอชอบแมวมากขึ้นเรื่อยๆโดยธรรมชาติ ซึ่งหากตัวเธอเชื่อเช่นนั้นก็ยอมทำให้คนอื่นเชื่อได้เช่นกัน ฟุคุโกะเสแสร้งแกล้งทำตั้งแต่เธอยังไม่ได้ย้ายเข้ามา และคบคิดวางแผนกับโอะรินผู้เป็นมารดาสามีเพื่อขับไล่ชินาโกะออกจากบ้าน จนในที่สุดเมื่อเธอได้เข้ามาอยู่ในบ้านหลังนี้ตั้งใจหวัง ฟุคุโกะก็ให้ความเอ็นดูรักใคร่ลีลี่จนใครๆต่างคิดว่าเธอเป็นคนรักแมว” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 30-31)

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่าตัวละครทุกตัวต่างก็เห็นลีสี่เป็นเครื่องมือที่พร้อมที่จะใช้เพื่อบรรลุจุดประสงค์ของตนเอง จนกลายเป็นสาเหตุของเรื่องทั้งหมด

- บทบาทในฐานะผู้เยียวยา

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้หล่อหลอมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลื้อยขึ้นมาใหม่ จากที่เลี้ยงไว้ใช้งานกลายเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในครอบครัว ปัจจุบันมีผู้ให้ความสำคัญกับสัตว์เลื้อยและกลายเป็นเสมือนคนในครอบครัวในที่สุด สำหรับสิ่งที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสัตว์เลื้อยในปัจจุบันนั้นมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการนำสัตว์เลื้อยเข้ามาเพื่อเป็นเครื่องมือบำบัดอาการป่วยต่างๆ หรือเพื่อบำบัดความเครียด การเกิดปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งช่วยพัฒนาสุขภาพและจิตใจทั้งยังเป็นปัจจัยที่ช่วยบำบัดความเจ็บปวด ความโดดเดี่ยวและเข้าใจความรู้สึกของอีกฝ่าย สิ่งที่สามารถยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัดเจนคือผู้เลี้ยงสัตว์มีความดันโลหิตที่อยู่ในเกณฑ์ปกติมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงลำพังมองว่าสัตว์เลื้อยเป็นเพื่อนที่รู้ใจที่สุด และใช้สัตว์เลื้อยบำบัดภาวะความเครียด ผิดปกติหลังจากเกิดเหตุสะเทือนใจ (PTSD) เป็นผลให้ผู้ป่วยมีอาการที่ดีขึ้น อีกทั้งสถาบันบำบัดอาการทางจิตใจในอเมริกายังได้ทดลองศึกษากับผู้ป่วยที่แยกกันอยู่ พบว่าผู้ป่วยที่ปฏิสัมพันธ์กับสัตว์เลื้อย ปฏิเสธการใช้ยาและมีแนวโน้มของความรุนแรงและการฆ่าตัวตายลดลง จากตัวอย่างข้างต้นที่ยกมาเห็นได้ว่าการใช้สัตว์เลื้อยเพื่อบำบัดเยียวยา ทำให้สุขภาพของผู้ป่วยดีขึ้นและเกิดความสัมพันธ์ของคน กับสัตว์เลื้อยเพิ่มขึ้น สัตว์เลื้อยอาศัยร่วมกับมนุษย์มาเป็นระยะเวลานับพันปีจากระยะเวลาที่ผ่านไปทำให้ช่องว่างของความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสัตว์เลื้อยลดลงและได้นำมาเพื่อการเยียวยาบำบัด โดยสัตว์เลื้อยได้ให้ความรักที่ไม่มีเงื่อนไขการผ่อนคลายความเครียดรู้สึกสบายใจที่ได้อยู่ด้วยความซื่อสัตย์ ที่มีให้กับมนุษย์และสิ่งที่มีมนุษย์ได้คือความสุขและสุขภาพที่ดี (บุญยธิดา ธรรมศิริ, 2562: 30)

สำหรับการเป็นผู้เยียวยาของแมวนั้น ในปัจจุบันได้มีการศึกษาและมีการกล่าวถึงการบำบัดโดยแมวทั้งหมดทั้งสิ้นได้ดังนี้ การได้รับประโยชน์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับแมว การกระตุ้นพัฒนาการ และการให้แมวช่วยในการผ่อนคลายสภาพจิตใจ (วิโรจน์ ไววานิชกิจ, 2555: 23) ซึ่งในวรรณกรรมเรื่องนี้ ตัวละครแมวในเรื่องอย่างลีสี่เองก็ได้มีการเยียวยาจิตใจของตัวละครในเรื่องเช่นกัน

“เมื่อลองมองย้อนกลับไป เขารู้สึกว่าตนทำให้ลีสี่ต้องทนทุกข์ยากมาไม่น้อย ในขณะที่เขาได้รับการเยียวยาทางจิตใจจากมันมากมาย แต่ลีสี่กลับไม่ได้สุขสบายเท่าที่ควร” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 76-77)

“มารดาที่ภรรยาปฏิบัติต่อโซโซประหนึ่งเขาเป็นเด็กกอมมือ ไม่สามารถยื่นหยัดทำอะไรได้ด้วยตัวเอง ทำให้เขาไม่พอใจอย่างยิ่ง กระนั้นโซโซไม่มีเพื่อนไว้คอยระบายความคับข้องใจ ต้องอดกลั้นเก็บไว้ในอก จนความเปล่าเปลี่ยวเดียวดายไม่อาจพึงพิงใครได้เอ่อประทุขึ้น ทำให้เขายังทิวความรักใคร่ในตัวลีสี่ ในความเป็นจริง ทั้งชินาโกะ ฟุคุโกะ และมารดาไม่ได้รับรู้เข้าใจถึงอารมณ์เหงาเหวของเขา แม้แต่น้อย มีเพียงลีสี่ผู้มีดวงตาเศร้าสร้อยเท่านั้นที่มองทะลุปรุโปร่ง และดูเหมือนจะคอยปลอบประโลมเขาเสมอ นอกจากนี้โซโซรู้สึกว่ามีเพียงเขาเท่านั้นที่สามารถรู้สึกถึงจิตใจของมันได้” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 140)

จากเหตุการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ลีลี่เป็นตัวละครที่มีความสำคัญต่อตัวละคร โขโซมากที่สุด เนื่องจาก เวลาที่โซโซนั้นไม่สามารถไประบายความรู้สึกเหงา และความเครียดที่เขาได้รับจากทางภรรยาและแม่ของเขาเองได้ก็มักมีลีลี่คอยอยู่เคียงข้าง คอยเยียวยาจิตใจของเขาเสมอ ทำให้เมื่อลีลี่ต้องไปอยู่กับชินาโกะ เรื่องนี้สร้างความลำบากใจให้เขาอย่างมาก

หากมองในมุมมองทางสังคมสิ่งที่ทำให้โซโซต้องการลีลี่อย่างมากนั้น เป็นการป้องกันการตัวเองจากภาวะโดดเดี่ยว ที่ประเทศญี่ปุ่นภาวะโดดเดี่ยวอันเนื่องมาจากวิถีการดำเนินชีวิตที่ต่างคนต่างปลีกวิเวกแยกไปมีพื้นที่ส่วนตัว ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแต่ระหว่างผู้คนทั่วไปในสังคมเท่านั้น หากแต่ได้ศิลปินเข้ามาถึงกระทั่งในครอบครัวด้วย (นรินุช ดำรงชัย, 2564: 19) กล่าวคือเนื่องจากคนในครอบครัวของโซโซไม่มีใครเข้าใจความโดดเดี่ยว ความอัดอั้นใจของเขา เขามักโดนแม่และภรรยาบงการชีวิตอยู่เสมอ และไม่สามารถระบายให้ใครฟังได้ มีเพียงแต่ลีลี่ที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยในการระบายความอัดอั้นใจ การที่เขาต้องแยกจากลีลี่ก็เหมือนกับการที่เขาต้องกลับไปอยู่ในภาวะโดดเดี่ยวอีกครั้ง

- บทบาทในการเปลี่ยนแปลงความคิดของตัวละครอื่น

บทบาทในการเปลี่ยนแปลงความคิดของตัวละครอื่นของลีลี่นั้น ปรากฏอย่างเด่นชัดในช่วงท้ายของเรื่องโดยเฉพาะกับตัวละครอย่าง ชินาโกะ และโซโซ

“เอาเป็นว่าด้วยประการฉะนี้ ความผิดหวังเมื่อครั้งลีลี่หนีหายไปทั้งที่อุตสาหกรรมได้ตัวมา ประกอบกับความยินดีเมื่อมันกลับมาโดยไม่คาดฝัน ทั้งหมดนั้นจึงใหญ่โตยิ่งนัก แม้จะเป็นผลลัพธ์อันเกิดจากการคำนึงถึงผลได้เสียบนพื้นฐานของการถ่วงทวนวางแผนเป็นอย่างดี มิได้เกิดจากความรักเอื้ออาทรอันแท้จริง ทว่านับตั้งแต่นั้น เมื่อต้องมาอาศัยร่วมกับมันบนชั้นสองของบ้านหลังนี้ ก็ได้เกิดผลลัพธ์ไม่คาดฝันขึ้น หล่อนร่วมผูกนอนกอดเจ้าสัตว์หน้าขนเหม็นสาบตัวหนึ่งอยู่ทุกค่ำคืน จนเกิดความรู้สึกว่าเหตุใดหนอ สิ่งมีชีวิตอย่างแมวจึงได้น่ารักถึงเพียงนี้ และเหตุใดหนอ ก่อนหน้าหล่อนจึงไม่เข้าใจความน่ารักของมันเลย บัดนี้ชินาโกะรู้สึกสำนึกผิดและกล่าวโทษตัวเอง” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 115)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หลังจากชินาโกะได้อาศัยอยู่กับลีลี่ที่บ้านของน้องสาวตามแผนที่ตนวางไว้ จากแมวที่ตนจงเกลียดจงชังในตอนแรก กลับกลายเป็นว่าตอนนี้ตนรักและเอ็นดูมันอย่างมาก หลังจากเหตุการณ์นี้ชินาโกะยอมลำบากมากขึ้นเพื่อที่จะดูแลลีลี่ให้ดี แม้ว่าสถานภาพทางการเงินของเธอนั้นจะได้ดีมากนัก นอกจากนี้จากการได้อาศัยอยู่กับลีลี่ทำให้ชินาโกะเปลี่ยนแปลงความคิดบางอย่างดังเหตุการณ์ต่อไปนี้

“ทว่าทั้งหมดทั้งมวลนั้นเกิดจากหล่อนให้ความรักมันไม่พอ แมวมมีสัญชาตญาณของมันเองรู้ว่าใครรักใคร่ชอบพอดัวมัน เพราะเห็นได้ชัดว่าหลังจากชิโนโกะหันมาใส่ใจรักใคร่เอ็นดูมันจากใจจริง มันก็กลับมาหาหล่อนและทำตัวพะนอสนิทสนมด้วย สีสึรับรู้ว่าก่อนที่ชิโนโกะจะรู้ตัวด้วยซ้ำ ว่าความรู้สึกของหล่อนได้เปลี่ยนไปแล้ว” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 116-117)

“ที่ผ่านมาชิโนโกะรู้สึกว่าการหล่อนไม่เคยห่วงหารักใคร่ในตัวใครเช่นนี้มาก่อน ไม่ว่าจะป็นมนุษย์หรือแมวก็ตาม เหตุผลคือ ตัวโอะรินในคราแรกนั้นถูกผู้คนกล่าวขานว่าเป็นคนหัวแข็งจนน่ากลัว หล่อนจึงคิดว่าสักวันตัวเองก็คงถูกกล่าวขานแบบเดียวกัน พอรู้สึกตัวว่าไม่ทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับสีสึระยะหนึ่งแล้ว ชิโนโกะก็เพิ่งมาตกอกตกใจว่าเหตุใดหล่อนจึงมีจิตใจอ่อนโยนถึงเพียงนี้” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 117)

“เหตุใดจึงรู้สึกเช่นนี้หนอ หล่อนเฝ้าถามตัวเองอยู่หลายครั้ง มาลองนึกทบทวนสมัยยังอาศัยอยู่บ้านอาซึยะ เหตุใดหล่อนจึงไม่รักใคร่เอ็นดูเจ้าเดร์จาดานตัวนี้ได้มากเท่านี้ ถ้าหล่อนมีน้ำจิตน้ำใจกับมันเสียหน่อย คงไม่ต้องระหองระแหงจนต้องเลิกร้างกับสามี คงไม่ต้องระหองระแหงจนต้องเลิกร้างกับสามีไม่ต้องเผชิญชะตากรรมตระกำลำบากเช่นนี้แน่ แต่จะมาเศร้าเสียใจเอาปานนี้ย่อมไม่เกิดผล มาลองตรองดูแล้วเรื่องนี้ไม่มีใครผิด ทั้งหมดทั้งมวลเป็นเพราะตัวหล่อนไม่เพียงสาพอ แค่อึดรั้นรักอ่อนโยนตัวหนึ่งก็ไม่สามาถทำให้รักใคร่เอ็นดู จึงทำให้สามีรังเกียจขึ้นมา เพราะตัวหล่อนเองเป็นมนุษย์ผู้มีข้อบกพร่องเช่นนั้น จึงเปิดช่องให้คนนอกเข้ามาก้าวก่ายในชีวิตคู่มือมิใช่หรือ...” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 120)

การที่ชิโนโกะได้มาอยู่กับสีสึนั้นไม่เพียงแต่ทำให้เธอเปลี่ยนความคิดที่มีต่อสีสึเท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนความคิดที่มีต่อตัวเองและโซโซอีกด้วย

ไม่เพียงแต่ชิโนโกะเท่านั้นที่มีความคิดที่เปลี่ยนไป โซโซก็เป็นอีกคนที่มีความคิดที่เปลี่ยนแปลงไป หลังจากที่ตนได้แอบไปพบกับสีสึในช่วงที่ชิโนโกะไม่อยู่เขาได้เห็นสีสึในสภาพของแมวชราที่ไม่ได้ร่าเริงเหมือนกับตอนมันยังเป็นแมวสาว ไม่ตอบสนองเขาเหมือนอย่างที่เป็นมา ทำให้เขาคิดบางสิ่งได้ตามเหตุการณ์ต่อไปนี้

“เมื่อตรองดูแล้ว โซโซคิดว่าอุปนิสัยใจคอของเขาเองนี่แหละที่ขับไล่ไสส่งภรรยาเก่า แถมยังสร้างความลำบากลำบากให้แก่ตัวนี้สารพัด เนื่องจากเมื่อเช้าเขาไม่สามารถกลับบ้านได้ จึงโซซัดโซเซเรื่อยมาจนถึงที่นี่ พอได้ฟังเสียงครางในลำคอของมัน พลังดมสิ่งปฏิภูลจากตัวมันซึ่งส่งกลิ่นฉุนทั่วห้อง โซโซก็รู้สึกเค็มตื้นขึ้นในอก จริงอยู่ที่ว่าทั้งชิโนโกะ ทั้งสีสึช่างน่าสงสาร แต่คนที่น่าสงสารกว่าใครคือตัวเขาไม่ใช่หรือ โซโซอดคิดไม่ได้ว่าคนที่ไม่มีหลังคาคุ้มหัว แท้จริงคือตัวเขานั่นเอง” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 163-164)

จากการวิเคราะห์บทบาททั้งหมดของลิลี่ที่ผู้ศึกษาทำการกำหนดไว้ ทำให้เห็นว่าบทบาทของลิลี่นั้นมีความสำคัญตลอดทั้งเรื่อง แม้ว่าเมื่อมองผิวเผินแมวตัวนี้อาจเป็นเพียงตัวแปรเล็ก ๆ แต่เมื่อลองวิเคราะห์และศึกษาอย่างละเอียดแล้วนั้น ทำให้เห็นว่า ลิลี่เป็นตัวละครที่มีส่วนอย่างมากในการทำให้ตัวละครทุกตัวเกิดเปลี่ยนแปลง ในบทบาทของเครื่องมือของตัวละครอื่น “ลิลี่อาจเคยถูกมนุษย์ใช้เป็นอาวุธก็จริงอยู่ แต่มันคือตัวละครตัวเดียวจากทั้งสี่ตัวที่ได้รับความรัก โขโซและอดีตรรยาเป็นห่วงเป็นใยลิลี่มากกว่าที่เป็นห่วงเป็นใยกันและกัน” (เกรย์ จอห์น, 2565: 119) ในบทบาทของผู้เยียวยา ลิลี่ได้เป็นเหมือนคนที่ให้การเยียวยาแบบที่ทั้งชินาโกะและโซโซไม่เคยได้รับจากใคร ในบทบาทของการเปลี่ยนแปลงความคิดของตัวละครอื่นลิลี่ก็ทำได้ยอดเยี่ยม ทำให้ตัวละครทั้งสองคนได้กลับมาพิจารณาตัวเองและเข้าใจอีกฝ่ายมากขึ้น บทบาทของลิลี่มีผลทำให้เกิดเหตุการณ์ทั้งหมดโดยที่ตัวมันเองไม่รู้ตัวเลยด้วยซ้ำ ซึ่งจุดนี้เป็นความโดดเด่นของตัวละครแมวตัวนี้ที่ไม่เหมือนตัวละครอื่น ๆ

10.2. กลวิธีการแต่ง

การวิเคราะห์กลวิธีการใช้แมวมาสร้างสรรค์ในนวนิยายแปลเรื่องญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女) ของ ทานิซากิ จุนอิจิโร ประกอบด้วย การวางโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร ฉาก และบรรยากาศ มีผลวิเคราะห์ดังนี้

10.2.1. การวางโครงเรื่อง

การวางโครงเรื่องของนวนิยายแปลเรื่องญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” ที่ใช้แมวมาสร้างสรรค์ มีการเปิดเรื่องและการผูกปม

- **การเปิดเรื่อง** เป็นส่วนแรกของเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและติดตามอ่านต่อไป ทานิซากิ จุนอิจิโร ใช้วิธีเปิดเรื่องโดยการใช้การอ่านจดหมายเปิดการเปิดเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านได้สงสัย ชวนคิดว่าตัวละครแมว เป็นปมของเรื่องได้อย่างไร ดังเช่น

“ดิฉันมีเพียงสิ่งเดียวที่ต้องการร้องขอจากครอบครัวของคุณ แม้จะพูดเช่นนี้ แต่แน่นอนว่า ดิฉันไม่ได้คิดจะขอเขาคอนนั้นคืนจากคุณแต่อย่างใด พูดไปแล้วมันเป็นเรื่องไม่เป็นเรื่อง และไร้สาระกว่า นั้นอยู่มาก...ดิฉันอยากได้ลิลี่เจ้าคะ คุณลิลี่คะคุณเคย์เล่าให้ฟังว่าเขาคนนั้นบอกไว้ว่าจะยกลิลี่จิ้งให้ ดิฉันก็ได้ เพียงแต่คุณฟูโกะไม่ยอมให้พรากมันไปจากอก คุณฟูโกะคะ เรื่องนี้เป็นความจริงเช่นนั้น หรือ? คุณกำลังขัดขวางความหวังเพียงหนึ่งเดียวของดิฉันหรือคะ คุณฟูโกะ เชิญคุณได้ตรงคุณคะ ดิฉันได้เสียสละคนที่สำคัญยิ่งกว่าชีวิตของตัวเองให้คุณ..ไม่สิ ไม่เพียงเท่านั้น ดิฉันเสียสละชีวิตครอบครัว อันรื่นรมย์ทั้งหมดทั้งมวลซึ่งก่อมากับเขาให้คุณ ไม่มาพาแม่แต่เศษกระเบื้องถ้วยสักชิ้น สมบัติที่ติดตัวไป ตอนออกเรือนก็ไม่ได้รับคืนมาทั้งหมด ทว่า...จริงอยู่ว่าสิ่งซึ่งกลายเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความทรงจำอัน โศกศัลย์เหล่านั้น ไม่มีเสียอาจจะยังดีกว่า แต่อย่างน้อยดิฉันก็ปรารถนาให้คุณยกลิลี่จิ้งให้ดิฉันจะเป็นไป ไม่ได้เซียวหรือคะ ดิฉันจะไม่ร้องขอสิ่งอื่นใดให้คุณลำบากใจ ไม่ว่าจะถูกเย็บย้ำทุบตีมาโดนตลอด ดิฉัน ก็สู้อทนอย่างเงิบๆ การร้องขอแมวเพียงตัวเดียวเพื่อแลกกับสิ่งที่ได้เสียสละอย่างใหญ่หลวงนั้น เป็น การร้องขอที่ไร้ยางอายุไปเช่นนั้นหรือ? ...” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 13-14)

ในตอนต้นเรื่อง ผู้แต่งได้เปิดเรื่องด้วยการให้ฟูโกะอ่านจดหมายที่ส่งมาจากชินาโกะ พร้อมกับแสดง ให้เห็นถึงจุดประสงค์ของจดหมาย นั่นก็คือการขอตัวตัวละครแมว “ลิลี่” ที่จะปมของเรื่องในเวลาต่อมา

- การผูกปม ผู้แต่งได้ใช้การผูกปมแบบ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และความขัดแย้งภายใน ใจมนุษย์ดังเช่น ความขัดแย้งของชินาโกะและโซโซ ที่โซโซไม่ยอมยกลิลี่ให้กับชินาโกะ ดังนี้

“เขาพูดอยู่บ่อยว่า ผมจะแยกทางกับคุณก็ได้ แต่ให้แยกจากแมวตัวนี้ไม่ได้เด็ดขาด อีกทั้ง ไม่ว่ายามกินหรือยามนอนเขาก็ยังรักใคร่เอ็นดูลิลี่มากกว่าดิฉัน แต่แล้วเหตุใดจึงไม่ยอมบอกกันตามตรง ว่าตัวผมเองนี่แหละที่ไม่อยากแยกจากแมว” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 14)

จากตัวอย่างดังกล่าว ผู้แต่งใช้กลวิธีสร้างความขัดแย้งระหว่างชินาโกะและโซโซ โดยมีลิลี่เป็นชนวน สาเหตุ

“เป็นเพราะเธอหึงลิลี่เช่นนั้นหรือ...? ฟูโกะลองตรองดูแต่ก็ยังเป็นสาเหตุที่ไม่หนักแน่นพอให้ เธอทำใจยอมรับ เพราะแต่ตั้งแต่เดิมเธอก็เป็นคนรักแมวตอนที่ได้อยู่ในเรือของชินาโกะภรรยาคนก่อน หน้า ว่าตอนที่หล่อนอยู่กับโซโซบางครั้งหล่อนก็หึงหวงแมวฟูโกะก็ยิ่งหัวเราะเยาะชินาโกะว่าช่างไร้ สาระลึนดี แถมยังเก็บไปเล่าต่อเป็นเรื่องตลกขบขัน” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 20)

จากตัวอย่างดังกล่าว ผู้แต่งใช้การผูกปมแบบความขัดแย้งภายในใจของชินาโกะ ที่เธอได้ตั้งคำถามกับ ความรู้สึกที่ขัดแย้งของเธอเอง โดยยังคงมีลิลี่เป็นชนวน

-**การคลายปม** คือตอนที่คลี่คลายเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาทั้งหมดซึ่งผู้แต่งได้ผูกปมขัดแย้งไว้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราวทั้งหมดก่อนปิดเครื่อง

“เหตุใดจึงรู้สึกเช่นนี้หนอ หล่อนเฝ้าถามตัวเองอยู่หลายครั้ง มาลองนึกทบทวนสมัยยังอาศัยอยู่บ้านอาชียะ เหตุใดหล่อนจึงไม่รักใคร่เอ็นดูเจ้าเดรัจฉานตัวนี้ได้มากเท่านี้ ถ้าหล่อนมีน้ำจิตน้ำใจกับมันเสียหน่อย คงไม่ต้องระหองระแหงจนต้องเลิกร้างกับสามี คงไม่ต้องระหองระแหงจนต้องเลิกร้างกับสามีไม่ต้องเผชิญชะตากรรมตระการกำล่ำบากเช่นนี้แน่ แต่จะมาเศร้าเสียใจเอาปานนี้ยอมไม่เกิดผล มาลองตรองดูแล้วเรื่องนี้ไม่มีใครผิด ทั้งหมดทั้งมวลเป็นเพราะตัวหล่อนไม่เพียงสาพอ แคส์ตว์น่ารักอ่อนโยนตัวหนึ่งก็ไม่สามารถทำให้รักใคร่เอ็นดู จึงทำให้สามีรังเกียจขึ้นมา เพราะตัวหล่อนเองเป็นมนุษย์ผู้มีข้อบกพร่องเช่นนั้น จึงเปิดช่องให้คนนอกเข้ามาก้าวร้าวในชีวิตคู่มิใช่หรือ...” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 120)

จากบทดังกล่าว ลีลี่เป็นตัวละครที่ทำให้ชินาโกะได้เห็นถึงความผิดพลาดของตัวเองในอดีตและก้าวข้ามอดีตไปได้

“เมื่อตรองดูแล้ว โซโซคิดว่าอุปนิสัยใจคอของเขาเองนี่แหละที่ขับไล่ไสส่งภรรยาเก่า แถมยังสร้างความลำบากลำบอบให้แม่วตัวนี้สารพัด เนื่องจากเมื่อเช้าเขาไม่สามารถกลับบ้านได้ จึงโซซัดโซเซเรื่อยมาจนถึงที่นี่ พอได้ฟังเสียงครางในลำคอของมัน พลังดมสิ่งปฏิญจากตัวมันซึ่งส่งกลิ่นฉุนทั่วห้อง โซโซก็รู้สึกเค็มตันขึ้นในอก จริงอยู่ที่ว่าทั้งชินาโกะ ทั้งลีลี่ช่างน่าสงสาร แต่คนที่น่าสงสารกว่าใครคือตัวเขาไม่ใช่หรือ โซโซอดคิดไม่ได้ว่าคนที่ไม่มีหลังคา คู่หมั้นแท้จริงตัวเขานั่นเอง” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 163-164)

จากบทดังกล่าว เมื่อโซโซได้เห็นสภาพของชินาโกะที่อยู่อย่างสมถะ แต่ก็ยังต้องปันส่วนเงินมาเลี้ยงดูลีลี่อย่างดี และเขาก็ได้เห็นลีลี่ที่ขรอลงทุกวัน เป็นแมวแกก็รู้สึกเวทนาขึ้นมา แต่อย่างไรก็ตามทั้งชินาโกะและลีลี่ก็ต่างมีการและกัน ต่างกับเขาที่หนีมาหลังถูกจับได้ว่าแอบมาบ้านของชินาโกะ มีหน้าซ้ำเมื่อกลับบ้านไปก็ไม่มีพื้นที่ปลอดภัยอย่าง “ลีลี่”

10.2.2. การสร้างตัวละคร

การสร้างสรรคตัวละครตัวละครแมวในนวนิยายแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” อย่างตัวละครลีลี่ ผู้แต่งได้แต่งให้มันเป็นตัวละครน้อยลักษณะ มีลักษณะอุปนิสัยตามปกติเหมือนแมวทั่วไป โดยมีรูปลักษณะดังนี้

“ดูเหมือนว่าชาวอังกฤษเรียกแมวที่มีขนเช่นนี้ว่าแมวลายกระดองเต่า คือบนพื้นขนสีน้ำตาลมีจุดประสีดำกระจางชัดเป็นลายพริ้วตลอดตัว ทำให้ขนเอาเงางามเป็นมันลึกลับดูละม้ายคล้ายกระดองเต่าซึ่งได้รับการดูแลอย่างดี ว่าไปโซโซไม่เคยเลี้ยงแมวแสนน่ารักมีขนเงางามเช่นนี้มาก่อน (โซโซ, 2563: 61)”

จากตัวอย่างเห็นได้ว่าลักษณะภายนอกของลิลี่ เป็นเพียงแมวฝรั่งธรรมดา รวมถึงไปถึงลักษณะนิสัย และพฤติกรรมก็คือแมวธรรมดาตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง ตัวอย่างเช่น

“ลิลี่เดินเตาะแตะไล่ตามปลา เมื่อเห็นโซโซคืบเหยื่อข้างไว้เหนือหัวของมัน ลิลี่ก็ใช้ขาหน้าพยายามไขว่คว้าเหยื่อที่ต้องการอย่างไวว่อง พลังขมกั๊กขมกั๊กตั้งหน้าตั้งตาทะยานตัวขึ้นโดยเล็งไปยังเป้าหมาย แม้แมวกระโดดไม่พอทำให้พลาดเป้าหมายก็ยังคงกระโจนขึ้นไปใหม่ ทำเช่นนี้ซ้ำๆ จนกว่าจะได้ปลาอากิมากินซักตัว ก็ใช้เวลาร่วมห้าถึงสิบนาที” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 17)

“ในตอนแรกลิลี่เหลือบมองด้วยท่าที่รำคาญ เชิงบ่นว่าอุตสาหกรรมกลางวันอย่างสบายอารมณ์อยู่แท้ๆเชียว! แต่เมื่อโซโซเซ็ดซีต่าให้ อุ่มมันวางบนตักแล้วเกาซอกคอ มันก็ยินยอมให้ทำโดยดี ไม่ได้แสดงท่าทางรังเกียจจริงจังจนแต่อย่างใด ครู่ต่อมามันก็ร้องครางในลำคอ” (ทานิซากิ จุนอิจิโร, 2563: 162)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของแมวธรรมดา ที่เปลี่ยนแปลงตอนท้ายเรื่องคือเรื่องสังขารของมันที่เปลี่ยนไปตามเวลา แสดงให้เห็นว่า ไม่มีใครอาจรู้ว่าลิลี่รู้สึกอย่างไรกับมนุษย์ที่วนเวียนอยู่ในชีวิตของมัน ตอนท้ายเรื่องลิลี่แก่ตัวลงและต้องการนอนมากกว่าสิ่งอื่นใดแสดงให้เห็นถึงอนิจจังของชีวิต

11. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทของแมวในเรื่องพบว่า ตัวละครแมวในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” อย่างลิลี่ มีบทบาทต่อตัวละครมนุษย์อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นบทในการเป็นเครื่องมือของตัวละครอื่น บทบาทในการเป็นผู้เยียวยา และบทบาทในการเปลี่ยนแปลงความคิดของตัวละครอื่น สะท้อนถึงประโยชน์ของสัตว์เลี้ยงในยามที่สังคมเริ่มเข้าสู่สังคมปลีกิวิเวก สัตว์เลี้ยงจะกลายเป็นพื้นที่ปลอดภัยของมนุษย์ได้

จากการศึกษาทวิวิธีการใช้แมวมาสร้างสรรค์ในนวนิยายแปลเรื่องญี่ปุ่นเรื่อง “แมวกับนายโซโซและผู้หญิงสองคน” (猫と庄造と二人の女) ของ ทานิซากิ จุนอิจิโร พบว่าเป็นตัวละครแมวถูกวางบทให้เป็น

ชนวนของเรื่องทั้งหมด พร้อมไปกับการเป็นตัวละครที่ค่อย ๆ คลายปมของตัวละครอื่น ๆ ในเรื่อง ภายใต้การผูกปมแบบความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และความขัดแย้งภายในใจมนุษย์ หากต้องศึกษาวิธีการแต่งของ ทานิชากิ จุนอิจิโร สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากผลงานอื่น ๆ ของนักแต่งผู้นี้เพิ่มเติมได้

บรรณานุกรม

- เกรย์ จอนห์น. (2565). **ปรัชญาแมว ปัญญาเหมียว : แมวและความหมายของชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: บู้คสเคป.
- คิม พยองมก. (2559). **Stduy on Cats เรียนรู้คุณเหมียว**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: สปริงบู้ค.
- ทักษิณา สุขพัทธี. (2558). "อิทธิพลแห่งความเชื่อและศรัทธาสู่การสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นในการออกแบบของที่ระลึกแมวกวักนำโชค มาเนะคิเนโคะ" วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.1,1:1-15.
- นรินุช ดำรงชัย. (2564). "ญี่ปุ่นอย่างที่เป็น" ลำดับที่15 ญี่ปุ่นในยุคแห่งความเป็นสังคมปลีกวิเวก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญยธิดา ธรรมศิริ. (2562). "กระแสนิยมแมวภายใต้บริบทการพัฒนาท้องถิ่นของญี่ปุ่นปีค.ศ. 2007-2017:กรณีศึกษาเมืองโอโนมิจิ จังหวัดฮิโรชิม่า." บทความวิจัยศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เบลี๋ย เกวน. (2547). **รู้ไหมแมวคิดอะไรอยู่**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: เนชั่นบู้ค.
- พศิน มุ่งไผ่ดี. (2563). "การเปรียบเทียบความเชื่อเชิงสัญลักษณ์เกี่ยวกับสัตว์ของประเทศญี่ปุ่น" บทความวิจัยอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาลัยศิลปากร
- พีรภัทร ห้าวเหม. (2564). "ตำนานความเชื่อเกี่ยวกับแมวในสังคมญี่ปุ่นก่อนและหลังสมัยใหม่." บทความวิจัย ครุศาสตรบัณฑิต มหาลัยราชภัฏ
- แพรววนิต ศรีดี. (2561). "วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นสะท้อนสังคม : กรณีศึกษา วรรณกรรมแปลเรื่อง แท็กซี่มีแมว" บทความวิจัยอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาลัยศิลปากร
- ยุพา คลังสุวรรณ. (2539). "แนวคิดระบบครอบครัวญี่ปุ่น" บทความวิจัย สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศิริเกตุ ดิสโร. (2551). **ตัวละคร"แมว" ในวรรณกรรมของมิยะซะวะ เค็นจิ**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหา-บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ สิทธิกา. (2563). **ทานิซากิ จุนอิจิโร: นักประพันธ์ที่หลงใหลในเรือนร่างอิสตรีและการตกเป็นทาส**

แมว. เข้าถึงเมื่อ 5 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <https://themomentum.co/junichiro-tanizaki/https://themomentum.co/junichiro-tanizaki/>

Bonnerjea Biren.(2478). “ แมวในคติชนและความเชื่อ ” .แบบสอบถาม : 201–205 ผ่านสำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด

JBTHAI. (2563). 10 ตำนาน สุนิทานพื้นบ้านอันโด่งดังของญี่ปุ่น. เข้าถึงเมื่อ 8 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.jgbthai.com/10-classic-japanese-folktale/>